

Eksamen høst 2009 Anvendt sosialpsykologi PSYC3203/PSY4103

Utlevers 2. november kl 09.00 - Innleveres 4. november kl 14.00. (2 eksemplarer)

Oppgaven skal følge APA-formatet. Oppgaven skal være på maksimum 4000 ord (4000 ord blir ca 10 sider). Tell ikke med forside, sammendrag, innholdsfortegnelse og referanseliste

Helsedirektoratet (http://www.helsedirektoratet.no/tobakk/strategier_satsinger/strategier/) skriver i sin strategi for tobakksforebygging 2006-2010 at målet er å fremme helse i alle deler av befolkningen gjennom redusert tobakksbruk. Det blir stadig færre som røyker daglig i Norge, i 2008 var det 21 %, ned fra 22 % i 2007. Også blant ungdom blir det færre, i aldersgruppen 16-24 år gikk andelen ned fra 16 % i 2007 til 15 % i 2008. HBSC-studien (Health Behaviour in School-aged Children) som HEMIL-senteret ved UiB driver for Norge viser at 9 % gutter og 12 % jenter på 15-år røyker ukentlig eller oftere. Det går riktig vei, men helseministeren ønsker å begrense røyking ytterligere – og det vil hun gjøre på følgende vis:

Loven som forbyr røyking innendørs på serveringssteder møtte i utgangspunktet stor motstand. Men etter relativt kort tid ebbet motsanden ut, og selv svært mange røykere ser ut til å synes at forbudet er greit. I 2008 sa 88 % av befolkningen seg positive til røykeforbudet på serveringssteder http://www.helsedirektoratet.no/tobakk/statistikk/holdninger_til_tobakk/. Oppmuntret av denne positive utviklingen både med hensyn til aksept og på lavere andel røykere, ønsker vår nye helseminister å utvide forbudet til også å gjelde alle offentlige steder innefor bygrenser og tettbygde strøk i hele Norge. Unntakene vil kun bli private eiendommer. Det antas imidlertid at folks motstand mot så streng lovregulering er meget stor, og helseministeren vil derfor i første omgang få satt i gang en holdningskampanje som kan påvirke befolkningen tilstrekkelig til at en slik lov kan aksepteres i brede lag av befolkningen.

Det er uklart om tiden er moden og om befolkningens holdninger kan påvirkes i tilstrekkelig grad til at en slik lov lar seg innføre med støtte av tilstrekkelig mange i befolkningen. Du har påtatt deg oppdraget med å lage en plan for en landsomfattende holdningskampanje som bedrer grunnlaget for å innføre loven. Du skal i tillegg planlegge å evaluere effekten av holdningskampanjen slik at du kan svare på om det oppnås tilstrekkelig støtte i befolkningen til en slik lov og også i hvilken grad det er selve holdningskampanjen som har ført til en eventuell økt støtte til å innføre en slik ny røykelov. Du må få klart fram hvilke realistiske forventninger en kan ha til å finne effekter av kampanjen.

Det var helseministerens rådgivere (som inkluderer psykologer) som mente at en sosialpsykolog ville være best egnet til å planlegge kampanjen, blant annet fordi de mente at kampanjen burde baseres på noe av følgende: Loven vil kunne begrense negative røyke-modeller for barn og unge, den vil begrense passiv røyking i alle offentlige sammenhenger, det vil bli lettere for utsatte grupper som asmatikere å bevege seg fritt omkring, potensielt store individuelle helsegevinster og samfunnsmessige kostnadsreduksjoner (selv om en kan spekulere på om det at røykere dør uten lang pensjonsalder kan være samfunnsøkonomisk lønnsomt). Helseministeren ønsker også å styrke vårt nasjonale selvbilde og identitet som en helsebevisst befolkning gjennom en slik kampanje.

I ditt oppdrag er du imidlertid ikke begrenset av rådgivernes idéer. Du er uavhengig og skal vise hva sosialpsykologisk teori og empiri kan bidra med. En holdningskampanje er som kjent ikke kun rettet mot å påvirke folks holdninger. Ofte er målsettingen i tillegg å påvirke folks atferd og verdier, deskriptive og subjektive normer, forventninger, mestringsfølelse og tro på evne til å gjennomføre de ønskede endringene og forskjellige andre forhold. Husk bare at den overordnede målsettingen for ditt oppdrag med kampanjen er å berede grunnen for den nye loven. I arbeidet med planen ser du også behovet for med faglig tyngde å tydeliggjøre faren for negative konsekvenser, for eksempel reaksjonsdannelse mot for sterk regulering i befolkningen og etiske problemer knyttet til å stigmatisere røykere og mulige mobbproblemer og en tilspisset polarisering mellom røykere og ikke-røykere.

Du må lage en tilstrekkelig detaljert plan for kampanjen til at helseministerens rådgivere kan vurdere den opp mot alternative planer andre lager for dem. Ikke la penger være noen begrensning, du planlegger bare mest mulig realistisk uten å sette opp noe budsjett. Du trenger ikke ta hensyn til hva som faktisk finnes eller ikke finnes av kampanjer i dag, du beskriver bare det som vil være best mulig faglig sett.

Det kan være en fordel om du antyder noe om hvordan du håper kampanjen vil ha effekt (hvordan effekten kan medieres)? Vil økt støtte til loven for eksempel følge av endrete verdier, færre som røyker eller har intensjon om å røyke på offentlige steder, via sosial påvirkning, informasjon som fører til endrete holdninger, medfølelse med utsatte grupper, økt helsebevisst identitet osv. Vil evalueringen du skal beskrive gi svar på hvilke mediatorer som effekten av kampanjen kan ha virket gjennom?